

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

คดีทารุณกรรมเด็กโดยบุคคลในครอบครัวนั้น เด็กผู้เป็นเหยื่อและผู้กระทำ ทารุณกรรมเด็กต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันในฐานะของบิดามารดากับบุตร และต่างต้องมีภาระหน้าที่ต่อกันภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายครอบครัว นอกจากนี้ บิดามารดาผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็กนั้นมักกระทำทารุณกรรมต่อเด็กด้วยมูลเหตุจูงใจอย่างอื่น ที่มีสาเหตุประสงค์จะมุ่งปกป้องร้ายต่อเด็กโดยตรง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคดี

ในปัจจุบันศาลครอบครัวและเยาวชนได้มีบทบาทเข้ามาให้ความคุ้มครองแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม โดยผ่านทางบทบัญญัติแห่งกฎหมายครอบครัว กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 แต่เนื่องจากรากฐานแนวคิดในการคุ้มครองเด็กจากการทารุณกรรมโดยบุคคลในครอบครัวตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ต่างกำหนดการคุ้มครองเด็กบนพื้นฐานของความบกพร่องในการใช้อำนาจปกครองของผู้ใช้อำนาจปกครองมิได้กำหนดความคุ้มครองอันเนื่องมาจากลักษณะของเด็กนั้นว่า จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กเพื่อการเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป ทำให้ศาลเยาวชนและครอบครัวไม่อาจให้ความคุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณกรรม ในกรณีที่ผู้กระทำทารุณกรรมเด็กได้กระทำทารุณกรรมเด็กในลักษณะที่ไม่อาจถือได้ว่า เป็นการใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบ เช่น การใช้เด็กในทางที่ผิด หรือการทอดทิ้ง ให้เด็กเร่ร่อนไปตามที่ต่างๆ เนื่องจากปัญหาความยากจนของครอบครัว ฯลฯ นอกจากนี้โครงสร้างของกระบวนการพิจารณาของศาลตามกฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ได้จัดโครงสร้างวิธีพิจารณาความที่ไม่สอดคล้องกับสภาพแห่งคดีทารุณกรรมเด็ก ทั้งในชั้นก่อนยื่นฟ้อง ชั้นยื่นฟ้อง ชั้นพิจารณา และชั้นกำกับควบคุมให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง (หรือชั้นบังคับคดี) กล่าวคือ ในชั้นก่อนยื่นฟ้อง กฎหมายวิธีสบัญญัติดังกล่าว

มิได้กำหนดหน่วยงานใดมีหน้าที่ในการสืบเสาะ ค้นหาเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม และ มิได้ให้อำนาจที่จำเป็นแก่เจ้าพนักงานในดำเนินการป้องกัน หรือแยกตัวเด็กออกจาก สภาวะแวดล้อมที่อาจเป็นอันตรายแก่เด็กเป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ต้องมีหมายศาล ในชั้นสอบสวนก็มิได้ให้อำนาจที่จำเป็นแก่เจ้าพนักงานที่อาจทำหน้าที่ในการสอบสวนคดี ทารุณกรรมเด็กในชั้นก่อนฟ้องคดีอีกด้วย ในชั้นยื่นฟ้องก็กำหนดให้เป็นเอกสิทธิ์ของ เอกชนแต่เพียงฝ่ายเดียวที่จะสมัครใจนำคดีมาสู่ศาลหรือไม่ ดังนั้น แม้ในชั้นพิจารณา และชั้นบังคับตามคำสั่งหรือคำพิพากษา กฎหมายจะให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานที่เข้ามา ดำเนินการให้ความคุ้มครองแก่เด็กก็ตาม แต่เจ้าพนักงานจะเข้ามาให้ความคุ้มครอง แก่เด็กได้ก็ต่อเมื่อเอกชนได้สมัครใจที่จะนำคดีมาสู่ศาลแล้วเท่านั้น ซึ่งหากเอกชนผู้มี สิทธินำคดีมาสู่ศาลไม่นำเสนอเป็นคดีต่อศาล ศาลและเจ้าพนักงานก็ไม่อาจดำเนินการ ใดๆ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่เด็กได้ ผลจากการที่กฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวข้องได้จัด โครงสร้างวิธีพิจารณาความที่ไม่สอดคล้องกับสภาพแห่งคดีทารุณกรรมเด็ก ประกอบกับ การที่กฎหมายครอบครัวได้ให้อำนาจที่จำกัดในการที่ศาลจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษา คือ ศาลมีอำนาจเพียงเพิกถอนอำนาจปกครองหรือไม่เพิกถอนอำนาจปกครองเท่านั้น ทำให้ ศาลเยาวชนและครอบครัวไทยไม่อาจแสดงบทบาทในการคุ้มครองเด็กจากการทารุณ กรรมโดยบุคคลในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งมีผลทำให้เด็กไม่ได้ รับความคุ้มครองที่ทันต่อสภาวะการณ์ และอาจได้รับความคุ้มครองไม่เพียงพอแก่ความ จำเป็นด้วย

ศาลคดีเด็กและเยาวชน มีบทบาทในการคุ้มครองเด็กจากการทารุณกรรม โดยบุคคลในครอบครัวเช่นเดียวกับศาลเยาวชนและครอบครัวไทย แต่กฎหมายสาระ บัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาบทบัญญัติต่างๆ ให้สอดคล้องกับ สภาพของคดีทารุณกรรมเด็ก กล่าวคือ ในกฎหมายสาระบัญญัติได้กำหนดหน้าที่ของผู้พบ เด็กที่ถูกทารุณกรรมจะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานของรัฐทราบ ส่วนในกฎหมายวิธีสบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดโครงสร้างวิธีพิจารณาความที่เหมาะสมกับสภาพแห่งคดี โดยมี การกำหนดลักษณะของเด็กที่อยู่ในอำนาจของศาล และแบ่งการดำเนินการสอบสวนพิจารณา

ออกเป็นชั้นๆเป็นขั้นสืบสวน ขั้นสอบสวน ขั้นพิจารณา และ ขั้นกำกับควบคุมให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง และมีความเชื่อมโยงของการดำเนินการในแต่ละขั้นให้เป็นกระบวนการพิจารณาเดียวกันและต่อเนื่องกัน และให้อำนาจที่จำเป็นแก่เจ้าพนักงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อการคุ้มครองเด็กอีกด้วย การจัดโครงสร้างและอำนาจของเจ้าพนักงานในแต่ละขั้นเช่นนี้ จะสนับสนุนให้มีการค้นหาเด็กที่ถูกทารุณกรรม มีการสอบสวนก่อนฟ้อง ซึ่งจะทำให้ศาลสามารถมีคำสั่งยกฟ้องหรือมีคำสั่งว่า เด็กนั้นเป็นผู้อยู่ภายใต้อำนาจศาล เพื่อให้การคุ้มครองแก่เด็กได้โดยเร็ว นอกจากนี้ การที่กฎหมายวิธีสบัญญัติให้อำนาจแก่ศาลที่จะมีคำสั่งอื่นได้ และศาลสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงคำสั่งศาลให้เหมาะสมแก่เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา จะทำให้ศาลมีบทบาทในการคุ้มครองเด็กและคุ้มครองสถาบันครอบครัวมิให้แตกแยกไปพร้อมๆ กัน เว้นแต่กรณีที่จำเป็นที่ศาลไม่อาจคุ้มครองมิให้เกิดความแตกแยกในสถาบันครอบครัว ศาลจึงจะแยกเด็กออกจากบิดามารดาผู้กระทำทารุณกรรมเด็กอย่างถาวร และจัดให้เด็กได้อยู่กับผู้มีสายสัมพันธ์กับเด็กและสามารถให้การดูแลที่สมประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือสถานที่ที่จะให้การดูแลและประโยชน์สูงสุดแก่เด็กในด้านต่างๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การที่มาตรา 11 (4) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ได้กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่กฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ประกอบกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีทารุณกรรมเด็กก็เพื่อให้ความคุ้มครองแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม และเพื่อมิให้บิดามารดาได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเพื่อประโยชน์ของเด็กและเพื่อคุ้มครองมิให้เกิดความแตกแยกในสถาบันครอบครัวไปพร้อมๆ กันด้วย ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กจากการทารุณกรรมโดยบุคคลในครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีทารุณกรรมเด็กโดยบุคคลในครอบครัวขึ้น โดยในส่วนสาระบัญญัติจะกำหนดลักษณะของเด็กที่ถูกทารุณกรรมที่ควรได้รับ

การคุ้มครอง และให้ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจพิจารณาและพิพากษาในคดี
 ทารุณกรรมเด็กดังกล่าว และกำหนดหน้าที่ให้ผู้พบการทารุณกรรมเด็กแจ้งเหตุดังกล่าว
 ให้เจ้าพนักงานทราบ หากฝ่าฝืนอาจมีโทษทางอาญา สำหรับในของส่วนวิธีบัญญัติควร
 จัดโครงสร้างในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในลักษณะที่รัฐสามารถเข้าไปให้ความคุ้ม
 ครองแก่เด็กได้ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยเอกชน โดยมีการให้อำนาจที่จำเป็นแก่เจ้าพนักงาน
 ของรัฐ ในการปฏิบัติหน้าที่ขึ้นสืบสวนและสอบสวน และยื่นฟ้อง ส่วนในขั้นพิจารณา
 อาจจัดโครงสร้างให้สามารถดำเนินการพิจารณาจนศาลสามารถมีคำสั่งหรือคำพิพากษา
 ได้ในเวลาอันสั้น เพื่อให้เด็กได้รับความคุ้มครองโดยเร็ว และบิดามารดาได้รับความ
 ช่วยเหลือจากรัฐในการแก้ไขมูลเหตุจูงใจของการกระทำทารุณกรรมเด็กไปด้วยในขณะ
 เดียวกัน นอกจากนี้ คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอาจให้ศาลมีอำนาจที่จะมีคำสั่งได้
 หลหลายรูปแบบ ทั้งนี้ กฎหมายควรวางแนวนโยบายในการมีคำสั่งของศาล โดยให้ศาลมี
 คำสั่งใดๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองเด็กและให้ความช่วยเหลือแก่บิดามารดา
 เป็นลำดับความสำคัญแรก และการแยกเด็กออกจากบิดามารดาอย่างถาวรจะถูกนำมา
 ใช้ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งเยียวยาบิดามารดาแล้ว แต่มีข้อเท็จจริงว่าการแก้ไขมูลเหตุ
 จูงใจของการกระทำทารุณกรรมไม่ประสบความสำเร็จ และไม่มีวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม
 สมอีกต่อไป นอกจากนี้ ศาลเยาวชนและครอบครัวควรมีองค์กรต่างๆ ที่คอยให้การสนับสนุน
 สนุนศาล ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ทั้งในขั้นสืบเสาะ ค้นหาเด็ก ขั้นสอบสวน
 ขั้นพิจารณา และขั้นของการกำกับและควบคุมให้เป็นไปตามคำสั่งหรือคำพิพากษา โดย
 องค์กรที่คอยให้การสนับสนุนศาลในแต่ละขั้นของกระบวนการพิจารณานี้ อาจกำหนดในรูป
 ขององค์กรเฉพาะ เช่น องค์กร The Youth Office ในประเทศเยอรมัน หรือ
 อาจเป็นการประสมประสานระหว่างองค์กรรักษาความสงบกับองค์กรเฉพาะอื่นๆ เช่น
 สำนักคุมประพฤติ (Probation Department) หรือ องค์กร Welfare Department
 ดังเช่นใน มลรัฐ California ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น และการดำเนินการ
 สนับสนุนศาลขององค์กรต่างๆ เหล่านี้ ควรเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนที่มีใช้หน่วยงาน
 ของรัฐ (Non Government Organization) เข้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนภายใน

ขอบเขตและเงื่อนไขที่เหมาะสมเท่าที่สามารถจะกระทำได้ด้วย เพื่อให้ขอบเขตของ
การสืบเสาะ ค้นหา และสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมของการ
กระทำทารุณกรรมเด็ก สามารถดำเนินไปได้อย่างกว้างขวาง ในขณะเดียวกันก็ให้
ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานของรัฐในการแก้ไข เยียวยา มูลเหตุในการกระทำทารุณ
กรรมเด็กไปพร้อมกันด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย